

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/128032,Oboz-na-Przemyslowej-Poznaj-nasz-strach.html>
01.03.2026, 02:35

Obóz na Przemysłowej - Poznaj nasz strach!

11 grudnia 2020 r. na facebookowym profilu Oddziału IPN w Łodzi odbyła się premiera filmu dokumentalnego o obozie dla polskich dzieci w Łodzi (1942-1945).

Film dokumentalny przedstawia historię obozu dla dzieci znajdującego się przy ul. Przemysłowej w Łodzi. W 2021 roku mija 79 lat od powstania tego miejsca, do którego trafiło ok. 3 tys. dzieci!

Po zakończeniu drugiej wojny światowej pamięć o niemieckim obozie pracy dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi – usytuowanym w Litzmannstadt Ghetto – zaczęła słabnąć, a niemal wszelkie pozostałości po nim uległy zniszczeniu. Z początkiem lat 60. XX wieku, wraz z budową osiedla mieszkaniowego, zatarto jego granice. W 1968 r. historia obozu odżyła ponownie, gdy w Polsce komuniści rozpętali kampanię antysemityczną. Najwięcej jednak materiałów na temat obozu zebrała Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Łodzi, która prowadziła w tej sprawie śledztwo od 1969 r.

W grudniu 1970 r. zatrzymano w Łodzi byłą funkcjonariuszkę obozową Eugenię Pol vel Genowefę Pohl, która w czasie wojny przyjęła volkslistę i pracowała w obozie od 1943 r. Sądzone ją w latach 1972–1975 i na podstawie zebranego materiału skazano na 25 lat więzienia. Orzekający w procesie Eugenii Pol Wojewódzki Sąd w Łodzi nie potwierdził informacji byłego więźnia obozu i funkcjonariusza Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu Józefa Witkowskiego vel Józefa Gacka, że do obozu trafiło ogółem ok. 15.000. nieletnich i przeżyło z nich jedynie 900. Dlatego sąd oraz Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Łodzi stopniowo obniżała liczbę więźniów obozu, jak też ilość jego ofiar.

Ostateczne dane sugerują, że przez niemiecki ośrodek w Łodzi przeszło od 2.000 do ponad 3.000 polskich dzieci. Liczba zmarłych i zamordowanych w obozie nie przekroczyła 200 osób, choć z imienia i nazwiska ustalono jedynie jedną trzecią jego ofiar. Nie zmienia to jednak faktu, że historia niemieckiego obozu pracy dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi wymaga dalszych badań i popularyzacji, by pamięć o nim przetrwała wśród przyszłych pokoleń, a relacje jego ofiar dotarły do współczesnego odbiorcy.

Wersja angielska

Wersja hebrajska

Wersja niemiecka

Wersja hiszpańska

Wersja francuska

Wersja rosyjska